

Prográmmaplána

Sámegiela ja sámii girjjálašvuoda bachelor

180 oahppočuoggá

Sámi allaskuvlla sámii oahppoinstituhta stivra dohkkehan áššis OS 3/09 27.05.2009. Dutkan- ja oahppostivra jodiheaddji dohkkehan loahpalaččat 19.10.2009. Dutkan- ja oahppostivrra jodiheaddji dohkkehan mearrádušnotáhtain 20.8.2015 dutkan- ja oahppostivrra ášši DOS 43-15 vuodul. Rievdadusat dohkkehuvvon goahtejodiheaddji mearrádušnotáhta bokte 01.06.18 (Public áššenr. 18/00245-1) ja Dutkan- ja oahppostivrra áššis 46/24 16.12.24 (Public áššenr. 24/00703-1).

1. Prográmma namma ja grádanamahus go lea geargan oahpus

Prográmma namma:

Sámegillii: Sámegeiela ja sámi girjjálašvuoda bachelorprográmma

Dárogillii: Bachelorprogram i samisk språk og samisk litteratur

Eaŋgalasgillii: Bachelor Programme of Sámi Language and Sámi Literature

Grádanamahus:

Sámegillii: Sámegeiela ja sámi girjjálašvuoda bachelor

Dárogillii: Bachelor i samisk språk og samisk litteratur

Eaŋgalasgillii: Bachelor of Sámi Language and Sámi Literature

2. Oahppoprográmma viidodat

Bachelorgráda viidodat lea 180 oahppočuoggá ja normerejuvvon oahppoáigi lea golbma jagi.

3. Sisabeassangáibádusat

- Dábálaš sisabeassangáibádusat alitohppui. Sisabeassanvuodđu sáhtta leat juogo oppalaš lohangelbbolašvuota (čadahan joatkkaskuvlla, logahaga dahje gymnása) dahje reálagelbbolašvuota.
- Vurdojuvvo ahte ohcci máhtta davvisámegiela eatnigiel dásis, sihke njálmmálaččat ja čálalaččat.

Sámegiela gáibádusa sáhtta deavdit čuovvovaš vugiid mielde: Norgga joatkkaskuvllas sámegeiella 1. dahje 2. giellan 2, Suoma logahagas eatnigielladutkkus dahje lohkan sámegeiela vierrogiellan ja Ruota gymnásas eatnigiellan (modersmål 200 čuoggá) dahje odđáiigásaš giellan (moderna språk 200-300 čuoggá) dahje vástideaddji sámegeielloahppu doaibmi njuolggadusaid mielde. Sámegeiela gáibádusa sáhtta maid deavdit sámegeiela lohkanbadjeoahpuin (30 oahppočuoggá), dahje vástideaddji oahpuin dahje giellageahččalemiin maid Sámi allaskuvla lágida. Jus lea eahpesihkarvuota man dási gelbbolašvuota ohccis lea, de ášši ovddiduvvo fágalaš árvoštallamii ja meannuduvvo dán vuodul.

4. Oahpahuš- ja eksámengiella

Oahpahuš- ja eksámengiella lea davvisámegiella.

5. Oahppanjoksosat

Diehtu:

Kandidáhtta

- lea háhkan viiddis dieđuid davvisámegiela ja sámi girjjálašvuoda dutkama guovddáš fáttáid, teoriijaid, čuolmmaid, proseassaid, reaiduid ja metodaidd birra
- dovdá davvisámegiela ja sámi girjjálašvuoda historjjá, iešvuodaid ja dutkan- ja ovdánahttinbarguid
- máhtta odasmahttit iežas dieđuid davvisámegiela ja sámi girjjálašvuoda surggiin

Máhttu:

Kandidáhtta

- máhtta atnit fágagelbbolašvuoda ja relevánta dutkan- ja ovddidanbarggu bohtosiid praktihkalaš ja teorehtalaš čuolmmaid čoavdimii; máhtta ákkastallat válljemiid
- máhtta reflekteret, dárkut ja suokkardit iežas fágalaš barggu čadaheami ja muddet dan bagadallama vuodul
- máhtta oheat ja árvvoštallat dieđuid ja fágalaš gálduid, čujuhit daidda ja ávkkástallat dieđuid čuolmmaid čoavdimis
- máhtta ovdanbuktit fágalaš čilgehusaid ja ákkastallamiid čielga ja njuovžilis davvisámegillii njálmmálaččat ja čálalaččat
- máhtta geavahit relevánta fágalaš reaidduid, teknihkaid ja ovdanbuktinvugiid

Oppalaš gelbbolašvuoha:

Kandidáhtta

- dovdá relevánta dieđalaš dutkama ja ovdanbuktima vuodđoprinsihpaid, bargovugiid ja etihka
- máhtta hábmet ráddjejuvvon dutkangažaldaga(id) ja dutkanplána ja čadahit dutkama okto dahje ovttasbarggus earáiguin
- máhtta gaskkustit guovddáš fágalaš čuolmmaid ja bohtosiid sihke čálalaččat, njálmmálaččat ja eará relevánta ovdanbuktinvugiiguin
- máhtta lonuhallat oaviliid ja vásáhusaid earáiguin, geain lea seamma fágasuorggi oahppu ja dienu leat mielde ovddideamen buriid fágalaš čovdosiid
- dovdá ođasmahtti jurddašuvugiid ja innovatiiva proseassaid, mat gusket sámeielaid ja sámi girjjálašvuoda oahppamii, oahpaheapmái ja dutkamii

6. Oahpu oppalaš sisdoallu

Oahppoprográmma ulbmilin lea addit studeanttaide vuodđodieđuid davvisámegielas ja sámi girjjálašvuodas. Dasa lassin galgá oahppoprográmma nannet ja ovddidit studeanttaid njálmmálaš ja čálalaš sámeiegela geavaheami dálá servodagas. Davvisámegiela ja sámi girjjálašvuoda eatnigiela dási bachelorprográmma hukse joatkkaoahppogelbbolašvuoda masteroahpuide.

Olles oahppoprográmma viidodat leat 180 oč., mii sisttisdoallá 30 oč. oktasaš vuodđooahpuid, 90 oč. davvisámegiela ja sámi girjjálašvuoda fágaoahpuid ja 60 oč. válljenmuni oahpuid maid studeantta ieš vállje eavttuin ahte allaskuvla dohkkeha daid oassin prográmmas. 60 oč. fágaoahput leat geatnegahtton buohkaide, ja 20 oč. siste sáhtta studeanta válljet juogo guokte sierra suorggi (10 + 10 oč.) dahje guokte seamma suorggi oahppoovttadaga (20 oč.). Studeanta čállá maid bachelorbarggu (10 oč.). Muhtun oahpuin lea sisabeassangáibáduš ahte ferte leat čadahan muhtun eará oahpuid.

Oassi oahpahusas lea geatnegahtton muhtun oahpuin.

Oassi oahpahusas lágiduvvo fysalaččat Guovdageainnus ja oassi neahttaoahpahussan. Oahpahusa lágideapmi lea čilgejuvvon dárkileappot ovttaskas oahpuid oahppoplánain.

Vuodđooahput

Geatnegahtton vuodđooahput (30 oč.) lágiduvvojit vuosttaš lohkanbajis. Dat sisttisdoallat golbma 10 oč. ovtadaga: 1) Eamiálbmotfilosofija, 2) Dieđalaš čállin ja guorahallan ja 3) Láidehus

gielladiehtagii. Dát oahppooassi doarju bacheloroahpuid oppalaččat ja hukse studeanttaid vuoddomáhtu.

Fágaoahput

Sámegiela ja sámii girjjálašvuoda fágaoahput (90 oč.) lágiduvvojit golmma lohkanbaji áigge: nuppi, goalmmát ja guđát lohkanbajis. Fágaoahput sisttisdoallet ovcci 10 oč. oahppoovttadaga. Čieža fágaoahpu leat oktasáčat buot studeanttaide, ja guokte oahpu studeanta beassá ieš välljet juogo gielas dahje girjjálašvuodas.

Nuppi lohkanbaji ovttagat (30 oč.) leat: 1) Davvisámi fonologiija ja suopmanat, 2) Láidehus sámii girjjálašvuodadiehtagii ja 3) Ođđaset sámii prosa dahje Láidehus sámii sosiolingvistihkkii.

Goalmmát lohkanbaji oahppoovttadagat (30 oč.) leat: 4) Morfologiija ja syntákssa I, 5) Luohtepoesiija ja lyriikka ja 6) Gielladikšun I dahje Muitaleapmi, drámá ja filbma.

Guđát lohkanbaji čiekŋudanoasi (20 oč.) oahppoovttadagat leat 7) Girjjálašvuodadiehtaga teoriijat ja metodat ja 8) Morfologiija ja syntákssa II. Guđát lohkanbajis studeanta čállá maiddái 10 oč. bachelorbarggu.

Válljenmuni oahput ja doarjjafágat

Válljenmuni oahput ja doarjjafágat (60 oč.) čadahuvvojit dábalaččat ovdal čiekŋudanoahpuid, njealját ja viđát lohkanbajis. Studeanta sáhtta ieš välljet välljenmuni oahpuid ja/dahje doarjjafágaid, muhto dat galget leat relevánttat bachelorgrádii.

Dakkárat sáhttet leat eará giellafágat, báikenammadutkan, girječállioahppu, sosiolingvistihkka dahje eará heivvolaš fágat soahpamuša mielde. Dán 60 oč. siskkobealde lea vejolaš välljet 10 oč. bargohárjehallama. Doarjjafágan sáhttet nai dohkkehuvvot visot Giela, duoji ja servodatdiehtagiid goađi bachelordási oahppoovttadagat, earret oahput mat leat oassin oahppooprográmma sámegiela gelbbolašvuoda sisabeassanvuodus (SAAL1 Sámegiella praktihkalaš dilis – Álgooahppu 1. oassi, SAAL2 Sámegiella praktihkalaš dilis – Álgooahppu 1. oassi, ja DSALB Davvisámegiela lohkanbadjeoahppu dahje vástideaddji oahput).

Válljenmuni oahpuid ja doarjjafágaid sáhtta váldit maiddái eará oahppoásahusain, omd. olgoriikkas studeantalonohallama áigge.

7. Prográmma huksehus

1. lohkanbadji	2. lohkanbadji	3. lohkanbadji	4. lohkanbadji	5. lohkanbadji	6. lohkanbadji
SÁM-1000 Láidehus gielladiehtagii, 10 oč.	SÁM-1001 Davvisámi fonologiija ja suopmanat, 10 oč.	SÁM-1005 Morfologiija ja syntákssa I, 10 oč.	Válljenmuni oahput, doarjjafágat ja/dahje lonohallan 30 oč.	Válljenmuni oahput, doarjjafágat ja/dahje lonohallan 30 oč.	SÁM-2100 Bachelorbargu , 10 oč.
OKT 101 Eamiálbmotfilos ofiija, 10 oč.	SÁM-1002 Láidehus sámi girjjálašvuodad iehtagii, 10 oč.	SÁM-1006 Luohtepoesiija ja lyriikka, 10 oč.			SÁM-2001 Girjjálašvuoda diehtaga teoriiat ja metodat, 10 oč.
OKT 102 Dieđalaš čállin ja guorahallan, 10 oč.	<i>Studeanttat válljejit juogo</i>	<i>Studeanttat válljejit juogo</i>			SÁM-2002 Morfologiija ja syntákssa II, 10 oč.
	SÁM-1003 Ođđaset sámi prosa, 10 oč.	SÁM-1007 Gielladikšun I, 10 oč.			
	<i>dahje</i>	<i>dahje</i>			
	SÁM-1004 Láidehus sámi sosiolingvistihk kii, 10 oč.	SÁM-1008 Muitaleapmi, drámá ja filbma, 10 oč.			

8. Oahpahan- ja oahppanvuogit

Oahpahan- ja oahppanvuogit bohtet ovdan iešguđetge oahpu oahppoplánas.

9. Árvvoštallanvuogit

Árvvoštallanvuogit bohtet ovdan iešguđetge oahpu oahppoplánas.

10. Bargo- ja joatkkaohppovejolašvuodad

Bachelorgrádaprogrammain sáhtta kvalifiseret sámegiela ja sámi girjjálašvuoda mastergráda oahpuide.

Oahppu addá gelbbolašvuoda bargat mánggalágan almmolaš ja priváhta surggiin. Bachelorprográmma čađaheami manjá sáhtta bargat earret eará giella- ja teakstakonsuleantan, giellabagadallin, girjjálašvuoda áššedovdin, kulturbargin ja girječállin.

11. Eará dieđut

Olgoriikalonohallan:

Lea vejolaš čadahit oasi oahpus sihke olgoriikkain ja eará alitoahppoásahusain Norggas. Studeanttat geat háliidit vuolgit lonohallamii, ávžžuhuvvojit dan dahkat 4. dahje 5. lohkanbajis, mii lea várrejuvvon doarjjafágaide.

Kvalitehtasihkkarastin:

Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogadahkii ja dasa makkár vejolašvuodát ja geatnegasvuodát studeanttain leat árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis ja studeanttat devdet árvvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvvoštallojuvvo studeantaárvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágareportta vuodul.